

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการคิด
สร้างสรรค์ของครูผู้สอนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่าย
มิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

Relationship between Innovative Leadership of School Administrators
and Teachers' Creative Thinking Skills in the Mitraphap School Network
under Yala Primary Educational Service Area Office 1

มัศรา มะเซ็ง¹, ดร.ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล²

Masra Maseng¹, Dr.Napatthika Pitilerdsirikul²

สังกัดคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) examine the level of innovative leadership of school administrators as perceived by teachers in the Mitraphap School Network under the Yala Primary Educational Service Area Office 1 2) investigate the level of creative thinking skills of teachers in the same network and 3) explore the relationship between the innovative leadership of school administrators and the creative thinking skills of teachers, The sample consisted of 88 teachers from 8 schools in the Mitraphap School Network under the Yala Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2025. The research instrument was a questionnaire, The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient, The data were analyzed using a statistical software package.

The results showed that 1) The overall level of innovative leadership of school administrators, as perceived by teachers, were at a high level 2) The overall level of teachers' creative thinking skills were also at a high level and 3) There were a statistically significant positive relationship between innovative leadership of school administrators and teachers' creative thinking skills at a moderately high level ($r = .652, p < .01$).

Keywords: Leadership, innovative leadership, perception

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 88 คน จาก 8 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r_{xy} = .652^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การรับรู้

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมิได้มุ่งเพียงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเท่านั้น หากแต่ต้องมุ่งสร้างระบบการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความต้องการกำลังคนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการศึกษาด้วยนวัตกรรม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับทิศทางของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) อีกทั้งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ยังได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562)

ในระดับสถานศึกษา การขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษาให้เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร และกระตุ้นให้ครูเกิดการคิดริเริ่มและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนอย่าง

เหมาะสม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติใหม่ และการพัฒนาศักยภาพครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Fullan, 2020: 112–119); คัสซอเวเนห์ และคณะ (Khasawneh et al., 2022: 1–12) ทั้งนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถส่งเสริมให้ครูเกิดพฤติกรรมการคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรมการสอน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรได้มากขึ้น (วาน เดอร์ เมสช์ และคณะ (Van der Mescht et al. 2022: 45–52); อามาล และคณะ (Amal et al. 2024: 12–18)) ขณะเดียวกัน ความคิดสร้างสรรค์ของครูเป็นสมรรถนะสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แก้ปัญหาในชั้นเรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2559)

สำหรับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยเฉพาะศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาาระดับสถานศึกษา พบว่า ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดพะเยามุ่งเน้นการบูรณาการจัดการศึกษา การพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองโลกยุคใหม่ และการส่งเสริมสมรรถนะเชิงนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. 2567: 38) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่สะท้อนให้เห็นว่าการขับเคลื่อนนวัตกรรมของสถานศึกษายังมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การกำหนดทิศทางเชิงนวัตกรรมที่ยังไม่เป็นระบบ ความแตกต่างด้านความพร้อมของครูและเทคโนโลยี ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางวิชาชีพที่ยังไม่เอื้อต่อการนำความคิดสร้างสรรค์ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. 2568: 29–43) ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า แม้สถานศึกษาจะมีนโยบายส่งเสริมนวัตกรรม แต่หากขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติและเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูได้อย่างเป็นระบบ การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อย่อมไม่สามารถเกิดผลอย่างยั่งยืน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เนื่องจากยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ในบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและบริบทชายแดนใต้ที่อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของครูอย่างชัดเจน ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลไปใช้กำหนดแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร เสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครู และออกแบบกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนนวัตกรรมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยไว้ 2 ประเด็น คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ลูตินันท์ นันทะศรี และคณะ (2563: 17 – 19); เดชา ลุนาวงค์. (2564: 75); ญาสุมินทร์ คุณบุราณ และคณะ (2564: 261 – 272); สุรียา สรวงศิริ และสิทธิชัย สอนสุภี (2564: 917); เชิดพงษ์ ออกนาวัง และคณะ. (2566: 490–491); พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญญา. (2567: 39); บักเฮรี และแฮร์ริสัน (Bagheri. & Harrison. 2020, p. 673); สเมท และคณะ (Smet et al. 2021: 92); วาน เดอร์ เมสซ์ และคณะ (Van der Mescht et al. 2022: 45–52) และ อามาล และคณะ (Amdal et al. 2024: 12–18) โดยได้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะที่สอดคล้องกันเพื่อที่จะใช้เป็นกรอบในการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสังเคราะห์ได้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม
- 1.2 การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร
- 1.3 การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม
- 1.4 การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม
- 1.5 การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ตามแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967: 145–151) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

- 2.1 ความคิดริเริ่ม
- 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว
- 2.3 ความคิดยืดหยุ่น
- 2.4 ความคิดละเอียดลออ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 113 คน จาก 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 727-728) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น จำนวน 88 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ขอบเขตด้านเวลา

ระหว่างเดือน มิถุนายน พ.ศ.2568 – พฤษภาคม 2569

ทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สฤกษ์ชัย แซ่ม้อย (2560: 165) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้บริหาร มีความสามารถในการรับรู้ และใส่ใจรายละเอียดของเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง และเปิดใจรับแนวคิดใหม่ กล้าคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

กุลชลี จงเจริญ (2561: 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การแสดงออกถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาส ที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ เน้นสัมพันธภาพของกลุ่มบุคลากร ที่มีคุณภาพ และมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์กร รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต และการให้บริการอย่างสร้างสรรค์

แพรวภา พจนารถ และกฤษดา เขียววัฒนสุข (2563: 245) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง นวัตกรรมในการเป็นผู้นำแบบปรัชญาที่ทันสมัยของการจัดการทรัพยากร มนุษย์ในการปฏิบัติงานขององค์กร ความ เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์รูปแบบ การเป็นผู้นำที่แตกต่างกันในองค์กรเพื่อนำมา ให้พนักงานผลิตความคิดสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ บริการ และทางออกสู่ความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการนำที่ ผู้บริหารใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการเข้าถึงปัญหาและโอกาสของสถานศึกษา กระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการคิดริเริ่มสิ่งใหม่และการแปลงความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นผลลัพธ์ที่จับต้องได้ ผ่านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงเครือข่ายนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ตลอดจน การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานและการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ความสำคัญภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

กุลชลี จงเจริญ (2561: 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความสำคัญ ต่อการบริหารและการจัดการ บุคลากรในองค์กร คือการช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร ภายในองค์กร มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ร่วมกันในการปฏิบัติงานภายในองค์กร สร้างความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่ม มีความไว้วางใจกันในการทำงาน พนักงาน สามารถมีแรงจูงใจ ในการทำงานตามวิสัยทัศน์ขององค์กร นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการกำหนด ทิศทาง ขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม เพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขัน และในเชิงของคุณภาพ ของ ผลผลิต การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีกลยุทธ์ การสร้างนวัตกรรม ในการผลิตหรือ ปรับปรุงการผลิตสินค้าและบริการ การบริหารจัดการด้วยวิธีการทำงาน ในรูปแบบของเครือข่าย และองค์กร สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความคาดหวัง เพิ่มขึ้นจากการใช้บริการขององค์กร และสามารถ สร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรมได้

แพรวภา พจนารถ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563: 245) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรมุ่งสู่นวัตกรรม ที่องค์กรต้องการสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อ พัฒนาให้องค์กรสามารถได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งนี้ผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับ บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร โดยการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อมาขับเคลื่อนองค์กรไปยัง จุดมุ่งหมาย

ปาริฉัตร นวนทอง และตรัยภูมิินทร์ ตรีตรีศวรร (2565: 1436-1437) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมี ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่ความสามารถ ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ นวัตกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่องของโลก โดยที่ผู้บริหาร สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมโดย แรงผลักดันที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสถาบันการศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่าง ยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

จากความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญใน การขับเคลื่อนองค์กรและสถานศึกษาให้สามารถกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม สร้างแรงบันดาลใจและ แรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการ ดำเนินงาน ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรม ระบบนิเวศนวัตกรรม และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การปรับตัว ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในยุคดิจิทัล อันนำไปสู่ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความ ได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนขององค์กร

คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภิญญา สายศิริสุข (2561: 31) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังนี้ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ด้านนวัตกรรม และพันธกิจเกี่ยวกับนวัตกรรมอย่างชัดเจนนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยบรรยากาศในการ ทำงานที่เอื้อต่อการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำต้องสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมและนวัตกรรม

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 127) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ ผู้นำที่มีความสามารถในการ นำองค์กรโดยใช้นวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งมี คุณลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านบทบาทหน้าที่ 4) ด้านลักษณะทางสังคม

โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิผล ทั้งด้านเทคโนโลยีโครงสร้าง และวัฒนธรรม เมื่อปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ก็จะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

จุฑาทิพย์ กลางราช (2567: 18) กล่าวว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ของนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ด้านนวัตกรรม เป้าหมายและพันธกิจเกี่ยวกับนวัตกรรมอย่างชัดเจน ในการสร้างหรือการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมที่ชัดเจน เปิดรับประสบการณ์และแนวคิดใหม่ มีความอดทนต่อความไม่แน่นอนและสามารถตัดสินใจได้ในสถานการณ์ที่คลุมเครือ มีความถ่อมตนเชิงปัญญาและกล้าที่จะตั้งคำถามเพื่อค้นหาวิธีการใหม่ สามารถประสานความร่วมมือ และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม พร้อมทั้งใช้ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม

ฐิตินันท์ นันทะศรี และคณะ (2563: 17) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม หมายถึง ลักษณะ หรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก และเป็นตัวอย่างด้วยความรู้และความสามารถ ประสบการณ์ที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความคล่องแคล่วในการใช้กระบวนการทำงานเพื่อสร้างทีมงานในการทำงานเป็นทีมใหม่ และเป็นผู้นำทีมที่ยอดเยี่ยม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่จะทำให้เกิด การดำเนินงานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

เดชา ลุนาวงค์ (2564: 85) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออก และสะท้อนให้เห็นความความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่ว โดยใช้กระบวนการทำงาน และการสร้างทีมงานแนว ใหม่และการเป็นผู้นำทีมที่มีคุณภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้ การทำงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ญาสุมินทร์ คุณบุราณ และคณะ (2564: 265) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน ผู้บริหารเปิดเผย และชี้แจงข้อมูล ที่จำเป็นแก่คณะทำงานได้รับทราบ ผู้บริหาร และทีมงานสามารถกำหนด หรือสร้างเป้าหมาย ของการปฏิบัติงานสามารถพัฒนางาน ประสานงาน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลในองค์กร ยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

วาน เดอร์ เมสซ์ และคณะ (Van der Mescht et al. 2022: 52) กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบร่วมแรงร่วมใจ หมายถึง รูปแบบการจัดการที่เน้นการดึงศักยภาพและความโดดเด่นของครูและบุคลากรแต่ละบุคคลมาประสานรวมกัน ผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดพลังร่วมในการผลักดันนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้าง และพัฒนาทีมงาน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมรับผิดชอบงาน พัฒนา

สัมพันธภาพที่ดี เปิดเผยข้อมูล ยอมรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้กำลังใจกัน เพื่อให้การดำเนินงานและการขับเคลื่อนนวัตกรรมบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 113 คน จาก 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 88 คน จาก 8 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามที่กำหนดให้มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มี 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม และการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มี 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์ วิทยาเขตยะลา เพื่อเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 88 ชุด ถึงกลุ่มโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านวิธีการส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 30 วัน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลักษณะข้อมูลเมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนอย่างครบถ้วน จากนั้นจึงตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วจึงนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ เกณฑ์การแปลผลข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยอาศัยการปรับปรุงเกณฑ์ของพิสนุ พงศ์ศรี (2550)
3. แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ เกณฑ์การแปลผลข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยอาศัยการปรับปรุงเกณฑ์ของพิสนุ พงศ์ศรี (2550)
4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยวิธีการวิเคราะห์หา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำหนดไว้ 5 ระดับ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.57	0.37	มากที่สุด
2. การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร	4.12	0.43	มาก
3. การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม	4.47	0.40	มาก
4. การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.03	0.46	มาก
5. การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.52	0.34	มากที่สุด
รวม	4.34	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.37$) การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.34$) การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.40$) การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.43$) และการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.46$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม

ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ด้านความคิดริเริ่ม	4.52	0.38	มากที่สุด
2. ด้านความคิดคล่องแคล่ว	4.06	0.39	มาก
3. ด้านความคิดยืดหยุ่น	4.40	0.37	มาก
4. ด้านความคิดละเอียดลออ	4.19	0.43	มาก
รวม	4.29	0.35	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.38$) ด้านความคิดยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.37$) ด้านความคิดละเอียดลออ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.43$) และด้านความคิดคล่องแคล่ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.39$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครู				ภาพรวม (Y)
	ความคิดริเริ่ม (Y ₁)	ความคิดทดลองแฉะลว (Y ₂)	ความคิดยืดหยุ่น (Y ₃)	ความคิดละเอียดลออ (Y ₄)	
1. การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X ₁)	.397**	.501**	.423**	.406**	.492**
2. การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร (X ₂)	.531**	.580**	.498**	.564**	.621**
3. การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X ₃)	.473**	.472**	.496**	.500**	.554**
4. การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม (X ₄)	.507**	.534**	.466**	.529**	.581**
5. การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (X ₅)	.455**	.511**	.424**	.452**	.526**
ภาพรวม (X)	.555**	.608**	.542**	.578**	.652**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P<0.01)

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r_{xy} = .652^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูโดยภาพรวม (Y) ในทางบวกในระดับ ปานกลาง – ค่อนข้างสูง ซึ่งสามารถเรียงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร ($r_{x_2,y} = .621$) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ($r_{x_4,y} = .581$) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ($r_{x_3,y} = .554$) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($r_{x_5,y} = .526$) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($r_{x_1,y} = .492$) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่มุ่งเน้นการกำหนดและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมอย่างชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทดลองสิ่งใหม่ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการใช้วิสัยทัศน์ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ จันทนิมะ (2565: 93) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผ่านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมงาน และยังสอดคล้องกับ ธนะวัฒน์ สงวนศรี และคณะ (2566: 255–256) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมผู้นำลักษณะนี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูได้รับการส่งเสริมให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และทำงานในบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อความคิดใหม่ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาความคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น ความละเอียดลออ และความคิดคล่องแคล่วได้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอติมะห์ ลามะทา (2567: 96–97) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมการบริหารจัดการเรียนรู้ของครู สถานศึกษานำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า นวัตกรรมด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมถึง เกียรติศักดิ์ พ่วงคง และคณะ (2567: 1281–1282) ที่พบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ซึ่งสะท้อนว่าการทำงาน of ครูในบริบทที่มีการสนับสนุนเชิงนวัตกรรมย่อมเอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและสมรรถนะเชิงสร้างสรรค์ของครูอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อผู้บริหารแสดงบทบาทผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านวิสัยทัศน์ การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม การสร้างเครือข่าย และการทำงานแบบมีส่วนร่วม จะก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าลง และกล้าพัฒนา จนนำไปสู่การเพิ่มระดับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ ล้ำเลิศวัฒนา และฉลอง ชาตฤ

ประชีวิน (2566: 53) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงสอดคล้องกับ คอติมะห์ ลามะทา (2567: 96–97) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้ของครู สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับนวัตกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญ และยังสอดคล้องกับ รัชณีกร นันทาชัยวุฒิ (2566: ง) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการนิเทศภายในในระดับมาก และด้านการสร้างบรรยากาศในองค์กรกับการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการดังกล่าว

สรุปผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 88 คน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 77.30 และสำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.70 เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 93.20 และสังกัดสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 6.80 สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลางซึ่งเป็นบริบทหลักของศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 รองลงมา คือ การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 การเสริมสร้างเครือข่ายนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 การเสริมสร้างบรรยากาศในองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 และการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพมีพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เด่นชัดในด้านการกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม รวมถึงการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ผลการศึกษาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 รองลงมา คือ ความคิดยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 ความคิดละเอียดลออ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 และความคิดคล่องแคล่ว อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายมิตรภาพมีความสามารถในการคิดริเริ่มแนวทางใหม่และปรับเปลี่ยนวิธีคิดหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ในระดับสูง ขณะที่ความคิดคล่องแคล่วยังคงเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นเมื่อเปรียบเทียบภายในองค์ประกอบเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูผู้สอน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .652 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงขึ้น ครูผู้สอนมีแนวโน้มที่จะมีทักษะการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นตามไปด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และความละเอียดลออในการคิดสร้างสรรค์ของครู อันเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาในบริบทของศูนย์เครือข่ายมิตรภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ขอเสนอแนะ

ขอเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ควรจัดอบรมและนิเทศติดตามผู้บริหาร โดยเน้นการสร้างทีมงาน การกระจายอำนาจ และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

1.2 สถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะทำงานด้านนวัตกรรมหรือคณะทำงานพัฒนาคุณภาพ และจัดประชุมร่วมวางแผน ดำเนินงานและประเมินผล เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความคิดคล่องแคล่ว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการคิด เช่น การตั้งคำถามปลายเปิดและการระดมความคิด

2.2 สถานศึกษา ควรปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยให้ครูร่วมกันออกแบบแผนการสอน ทดลองใช้วิธีการใหม่และแลกเปลี่ยนผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูในระดับค่อนข้างสูง ดังนั้น

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ควรจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผน ดำเนินงาน และสรุปผลการพัฒนา

3.2 สถานศึกษา ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู โดยให้ผู้บริหารติดตาม สนับสนุน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่ออธิบายเชิงลึกถึงกระบวนการ บริบทและปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครู และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงอธิบายที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม
2. ควรขยายการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่และสังกัดอื่น รวมถึงสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมยิ่งขึ้น อันจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงทั่วไปและการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในวงกว้าง
3. ควรใช้เทคนิคการวิเคราะห์ขั้นสูงหรือระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เช่น การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหรือการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ของครูได้อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

References

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2564). *หลักการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปทุมธานี : บริษัท โอเดียนาสิโน มีเดีย โซลูชั่น จำกัด. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. 30 เมษายน 2562. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 566 – 2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2568)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb13.pdf>
- กุลชลี จงเจริญ. (2561). *หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม*. ในประมวลสาระชุดวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษา และ ภาวะผู้นำ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- คอตีมะห์ ลามะทา. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้ของครู สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดนราธิวาส. *Journal of Buddhist Education and Research (JBER)*, 10(2), 96-112. ถ่ายเอกสาร.
- แพรวภา พจนารถ และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(1), 241 – 256. ถ่ายเอกสาร.
- กนกวรรณ จันทร์นิมะ. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(39), 93-101. ถ่ายเอกสาร.

ธนะวัฒน์ สงวนศรี และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร.อุบลราชธานี*, 5(2), 255–264. ถ่ายเอกสาร.

เกียรติศักดิ์ พ่วงคง และคณะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อำเภอเขาพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(3), 1281–1294. ถ่ายเอกสาร.

รัชณีกร นันทาชัยวุฒิ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. ถ่ายเอกสาร.